

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
Юридичний факультет
Кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І. Процевського**

«Актуальні проблеми приватного та публічного права»

**Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 92-річчю з дня народження член-кореспондента НАПрН
України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча
науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І.**

**2 квітня 2021 року
м. Харків**

УДК 349.2:342.727
ББК 67.305
А 43

Актуальні проблеми приватного та публічного права : матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції присвяченої 92-річчю з дня народження член-кореспондента НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І. (2 квітня 2021 року). – Харків, 2021. – 333 с.

У матеріалах збірника представлені результати наукових досліджень вчених, присвячених актуальним проблемам приватного та публічного права.

Видання адресоване вченим, аспірантам, докторантам, викладачам закладів юридичної освіти, працівникам суду, адвокатури, органам юстиції, співробітникам Державної служби зайнятості України, практикуючим юристам, громадським діячам, профспілковим активістам, іншим особам, що цікавляться проблемами приватного та публічного права.

Матеріали конференції оприлюднені у електронному вигляді на сервері відкритого електронного архіву (репозитарію) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди ЕКhNPUiR (електронний архів): <http://dspace.hnpu.edu.ua/> та на сайті юридичного факультету: <http://www.hnpu-laws.in.ua/> у розділі «Наука».

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники та їх наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

<i>КЛИМЕНКО В.І.</i> КОМЕРЦІЙНА ТАЄМНИЦЯ ЯК ОБ'ЄКТ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН	167
<i>КЛИМЕНКО М.В.</i> ЩОДО ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ	169
<i>КОВАЛЁВА Т.В.</i> ПРИВЛЕЧЕНИЕ РАБОТНИКОВ К ДИСЦИПЛИНАРНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ПО ТРЕБОВАНИЮ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНОВ	172
<i>ЛАНДІН В.В.</i> ОЗНАКИ ПРЕКАРІАТУ ЯК СУБ'ЄКТУ ТРУДОПРАВОВОГО ЗАХИСТУ	175
<i>ЛИСЕНКО М.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	176
<i>МАЗУРЕНКО О.А.</i> САМОЗАХИСТ ПРАЦІВНИКАМИ СВОЇХ ТРУДОВИХ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ.....	179
<i>МАСАЛОВА Т.А.</i> ГРОШОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ	182
<i>МАСЛАКОВА Н.Н.</i> СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА СОГЛАШЕНИЯ О ТРУДОВОМ СОТРУДНИЧЕСТВЕ И УЧЕБНО-ТРУДОВОГО ДОГОВОРА	185
<i>МЕЛЬНИК Я.О.</i> СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ ОПЛАТИ ПРАЦІ В ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН	188
<i>ПЛЄХОВ Д.О.</i> ДИСТАНЦІЙНА ЗАЙНЯТІСТЬ ЯК АТИПОВА ФОРМА ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	190
<i>ПОЛОЖИШНИК В.О.</i> РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ІНСТРУКЦІЙ З ОХОРОНИ ПРАЦІ У ЗАБЕЗПЕЧЕНІ БЕЗПЕЧНИХ УМОВ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ, УСТАНОВІ ЧИ ОРГАНІЗАЦІЇ	192
<i>ФАТЄЄВ Я.В.</i> СОЦІАЛЬНИЙ ДІАЛОГ ЯК ЗАСАДА ПОБУДОВИ СТАБІЛЬНИХ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН.....	194
<i>ЦУВАРЕВ О.Ф.</i> СОЦІАЛЬНА ФУНКЦІЯ У СИСТЕМІ ФУНКЦІЙ ТРУДОВОГО ПРАВА... ..	197
<i>ІЛЮЩЕНКО А.С.</i> СВОБОДА ПРАЦІ ТА ЗАБОРОНА ПРИМУСОВОЇ ПРАЦІ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ПРАВА	200
<i>СОЛОВІЙОВ С.О.</i> ВИТОКИ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЦЕСУ ДОКАЗУВАННЯ У СПРАВАХ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ РОЗІРВАННЯМ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ З ІНІЦІАТИВИ РОБОТОДАВЦЯ	202
<i>ЯРОШЕНКО О.М.</i> СУЧАСНА СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ.....	205
<i>МОСКАЛЕНКО О.В., ЛУК'ЯНЧИКОВ О.М.</i> СУЧАСНИЙ СТАН ГАРМОНІЗАЦІЇ СТАНДАРТІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ З ЄВРОПЕЙСЬКОЮ СОЦІАЛЬНОЮ ХАРТІЄЮ	209
<i>АНДРІЇВ В.М.</i> ЩОДО МІЖНАРОДНИХ МІНІМАЛЬНИХ НОРМ (СТАНДАРТІВ) СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	212
<i>СИНЧУК С.М.</i> ЩОДО ПРОБЛЕМИ КОНТРОЛЮ У СФЕРІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ	215
<i>ГОЦ-ЯКОВЛЄВА О.В., КУПЧЕНКО Р.В.</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ПРАВІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	217
<i>ТРУНОВА Г.А.</i> ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ГРОМАДЯН, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ	220

Цуварев Олексій Феліксович,
аспірант кафедри цивільно-правових дисциплін
і трудового права імені професора О.І. Процевського
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
e-mail: tsuvarevalexyf@gmail.com

СОЦІАЛЬНА ФУНКЦІЯ У СИСТЕМІ ФУНКЦІЙ ТРУДОВОГО ПРАВА

На сучасному етапі розвитку людства, для протидії всім викликам двадцятого першого століття потрібно більше і якісніше приділяти увагу соціальним потребам та соціальному захисту кожної окремої людини та відповідно і суспільства в цілому.

В зв'язку з цим, право як основний та найважливіший регулятор суспільних відносин у цивілізованому суспільстві все більше повинно набувати загально-соціального призначення, що безпосередньо виражається в соціально-орієнтовному законодавстві.

В авангарді становлення соціально-орієнтовного законодавства для досягнення атмосфери соціальної справедливості перебуває трудове право, адже подавляючи більшість людства найбільшу частину свого життя знаходиться у трудових відносинах. Саме від характеру і якості трудових відносин залежить духовний та матеріальний стан людини.

Найбільш доцільно розглядати соціальне призначення трудового права через дослідження соціальної функції трудового права.

Сутність соціальної функції трудового права можливо усвідомити через дослідження системи зв'язку і взаємодії з іншими функціями трудового права та права загалом.

Так, поняття “функція” (лат. “functio”) використовується в значеннях “здійснення”, “виконання” та інші.

Під терміном функція права, на думку П.І.Матузова потрібно розуміти “основні напрямки правового впливу, які виражають роль права ... в регулюванні суспільних відносин” [1, с.84].

Ю.Г.Ткаченко зазначає, що “під функцією права необхідно розуміти конкретну роль (дію) права по організації суспільних відносин” [2, с.34].

Під функціями права А.С.Пашков розуміє “основні напрямки його дії на суспільні відносини, які відображають службове призначення права в житті суспільства та виступають як прояв його суті”.

Таким чином, під функцією права потрібно розуміти основні напрямки впливу права на різноманітні суспільні відносини.

Теорія права містить декілька загальноприйнятих класифікацій функцій права, серед яких основне місце має поділ на загально-соціальні, загально-юридичні (правові), міжгалузеві та галузеві функції.

Загально-соціальні функції та загально-юридичні функції права концептуально встановлюють орієнтири для дії в конкретних правовідносинах однак враховуючи масштаби не можуть охопити все різноманіття суспільних відносин.

Серед загально-соціальних функцій права можливо виокремити економічну, політичну та ідеологічну (виховну) функцію. Серед загально-юридичних регулятивну, охоронну, виховну, інформаційну та орієнтаційну.

Галузеві функції мають свою унікальну специфіку, відповідно до предмета правового регулювання саме цієї конкретної галузі права та її мети.

Зрозуміло, що саме через галузеві функції можливо найбільш чітко зазначити специфіку та призначення окремих явищ, однак для найбільш чіткого та повного розуміння цих явищ розглядати галузеві функції потрібно у контексті взаємодії та взаємозв'язку з загально-соціальними та загально-юридичними функціями.

Системний аналіз функцій трудового права дозволить з'ясувати закономірності і зв'язки для побудови і ефективної реалізації соціального законодавства.

Як і в концепції сприйняття функцій права загалом так і в сприйнятті функцій трудового права зокрема існує поділ на загальні функції та спеціальні.

Н.Г.Александров пропонує наступну класифікацію функцій радянського трудового права: виробнича функція, охоронна функція та функція гарантії робітників в управлінні підприємством[3].

Запропонована вище концепція, на наш погляд є неповною, оскільки не враховує виконання трудовим правом загально-соціальних функцій, таких як: економічної, політичної, соціальної (в широкому розумінні), виховної.

С.П.Маврін серед загальних функцій трудового права зазначає регуляторну та охоронну, а серед спеціальних функцій - соціальну, ідеологічну та економічну[4].

А.С.Пашков наводив серед функцій трудового права економічну, соціальну, політичну та ідеологічну[5].

В свою чергу, необхідно вказати, що усвідомивши вплив конкретних суспільних відносин на формування самих функцій А.С.Пашков галузеві функції трудового права розглядав як вираз загально-соціальних функцій права.

Через поняття “інтерес” та “потреба” розглядає формування функцій трудового права Ю.В.Іванчина та зазначає, що “функції трудового права спрямовані на вирішення соціальних потреб робітника та роботодавця ... і фактично є забезпеченням інтересів суб'єктів трудового права”[6].

М. М. Димидов зазначає про неможливість відходу від традиційних функцій трудового права таких як економічна, соціальна та охоронна. Та одночасно констатує становлення й нових функцій: демографічної функції та функції соціального діалогу[7].

Таким чином, на наш погляд, найбільш доцільно для зазначення критеріїв виділу функцій трудового права обрати “традиційний” варіант класифікації, а саме зазначити загальні та спеціальні функції трудового права.

Зважаючи на те, що функції трудового права, є безумовно обумовленими соціальним призначенням самого трудового права, ... то класифікація загальних функцій трудового права без зазначення охоронної, регулятивної, економічної, політичної, орієнтаційної, виховної та інформаційної функції неможлива.

Підтвердження вищезазначеному полягає у тому, що глобальну мету права та держави - досягнення людиною гідного життя та вирішення соціальних протиріч можливо розглядати лише багатопланово та стратегічно, що абсолютно неможливо без врахування вищезазначених функцій.

Серед спеціальних функцій трудового права необхідно зазначити соціальну, виробничу, захисну, виховну та запобіжну з врахуванням конкретних особливостей правових відносин.

Необхідно констатувати становлення відносно нових функцій котрі наразі знаходяться в процесі розвитку: гарантійної функції, функції соціального діалогу, адміністративної функції, демографічної функції.

Соціальна функція трудового права є унікальним явищем.

З одного боку її можна розглядати і як загально-соціальну і як загально-юридичну адже вона по-перше є фактично функцією держави та по-друге реалізується одночасно у декількох галузях права.

Одночасно з цим соціальну функцію трудового права необхідно розглядати як спеціальну функцію адже специфіка правовідносин у яких вона функціонує є настільки унікальною та фундаційною, що фактично без даної функції доречно поставити під сумнів сенс існування самого трудового права як інституту.

Відомий американський соціолог Р.К.Мертон зазначав: “існують відповідні функції, котрі є невід’ємними до самого явища, у тому сенсі, що якщо вони не будуть виконуватися то і саме явище припине своє існування”.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Матузов Н.И. Теория государства и права [учебник]: Н.И. Матузова и А.В. Малько. М.: Юристъ., 1997. С.155.
2. Ткаченко Ю.Г. Методологические вопросы теории правоотношений. М, 1980. С.34.
3. Экономическая политика КПСС, труд и право / под ред. Н. Г. Александрова. М., 1973. С. 10-11.
4. Курс российского трудового права. В 3 т. Т. 1: Общая часть / Под ред. Е. Б. Хохлова. Спб., 1996. С. 236. (автор главы - Маврин С. П.).
5. Пашков А.С. Основные функции советского трудового права. Правоведение. 1977. № 5. С. 69; Советское трудовое право / Подобщ. ред. А.С. Пашкова, О.В. Смирнова. М., 1988. С. 50.
6. Иванчина Ю.В. Социальная функция государства в трудовом праве // Вопросы управления. 2014. №3(9). С. 196-200.
7. Димидов М.М. Функции российского трудового права: автореф. дис. канд. юрид. наук. М., 2012. С. 9.
8. Мертон Р.К. Социальная теория и социальная структура. М.: Аст: Аст Москва: Хранитель, 2006.